

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ТЕХНОЛОГІЙ**
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СТРАХУВАННЯ

Затверджено:

Протокол засідання кафедри
фінансів, обліку і оподаткування
№ 1 від 31 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри ФОО

С.М. Шуляренко

Викладач	Ковова Ірина Сергіївна Кандидат економічних наук, доцент
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	Ковова Ірина Сергіївна
E-mail	Dvk4303771@gmail.com
Факультет, Кафедра	Факультет Управління і технологій/ Кафедра фінансів, обліку і оподаткування м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 602 телефон: +38044 591-51-08
Консультації	Кожен вівторок та четвер з 14 до 16 м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 602 або за ZOOM посилання

Офіційна назва освітньої програми	Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань, спеціальність	07 «Управління та адміністрування» 073 «Менеджмент»
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова
Курс / Семестр викладання	3/6
Обсяг дисципліни	4 кредитів ECTS / 120 загальна кількість годин
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 24 годин / 4 годин Практичні заняття – 20 години / 8 години
Форма контролю	Залік
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія згідно з розкладом. Мультимедійний проектор, мережа Internet.
Мова викладання	Українська

Мета вивчення дисципліни	надання знань з організації роботи страховиків щодо забезпечення потреб юридичних осіб і громадян у страхових послугах, а також отримання студентами знань з питань теорії створення та практичного застосування конкретних видів страхових послуг
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
Спеціальні (фахові) компетентності	СК 06. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо..
Програмні результати навчання	ПР 18. Враховувати специфіку менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, орієнтованої на євроінтеграційні процеси

ЧИМ ЦІКАВИЙ КУРС:

Курс дає можливість розширити світогляд та професійні компетенції, поглибивши знання зі страхування, отримавши сучасну і цікаву інформацію, технології впровадження та приклади практичного застосування про:

- страхові послуги як специфічний товар;
- сутність та механізм здійснення особистого та майнового страхування, страхування відповідальності в межах території України та з метою міжнародної співпраці;
- сутність та механізм здійснення страхування підприємницьких ризиків.
- сутність та механізми оцінки фінансового стану страховика.. норми ліцензування його діяльності та оцінку його ефективності

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1. Роль страхування в ринковій економіці.

ТЕМА 1. Сутність, принципи та роль страхування.

Необхідність страхового захисту як важливого засобу економічної безпеки суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами; його форми. Сутність страхування. Призначення страхування: захисне, розподільне, інвестиційне, стабілізаційне, міжнародне. Виникнення та етапи розвитку страхування. Зародження страхування в Україні. Форми організації фондів страхового захисту. Способи здійснення страхування: самострахування, взаємне страхування, комерційне страхування, державні страхові гарантії. Місце страхування в системі економічних категорій. Функції страхування. Сфери застосування страхування. Принципи страхування. Системи страхування. Роль страхування в активізації бізнесу; в економії коштів, що резервуються на покриття можливих втрат від непередбачених обставин; в ефективнішому формуванні й використанні фондів соціального призначення; у збільшенні обсягів інвестицій.

Ключові слова: страхування, принцип роль, функція, система страхування

ТЕМА 2. Класифікація страхування.

Поняття про класифікацію, її наукове та практичне значення. Ознаки класифікації: історичні, економічні, юридичні. Класифікація за об'єктами страхування: особисте, майнове та страхування відповідальності. Класифікація за родом небезпеки. Класифікація за формами проведення. Класифікація за статусом страхувальника. Страхування за юридичними ознаками. Обов'язкове страхування. Добровільне страхування.

Ключові слова: класифікація страхування, майнове страхування, особисте страхування, страхування відповідальності

ТЕМА 3. Страховий ринок.

Поняття страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків і страхувальників. Роль страхових посередників. Перспективи

розвитку страхового ринку України. Сутність і завдання маркетингу в страхуванні. План маркетингу. Інформаційне забезпечення маркетингових досліджень. Реалізація страхових послуг. Страхові договори. Права та обов'язки сторін.

Ключові слова: страховий ринок, страховий маркетинг, страхові посередники, страхові договори

ТЕМА 4. Страхові ризики та їх оцінка.

Поняття ризику. Основні характеристики ризику. Визначення рівня ризику. Аспекти ризику в страхуванні. Частота ризику та розмір шкоди. Управління ризиком. Види ризику та їх оцінка. Суб'єктивні та об'єктивні ризики. Матеріальні й нематеріальні ризики. Чисті та спекулятивні ризики. Фундаментальні й часткові ризики. Ризикові обставини та страховий випадок. Ознаки страхового ризику. Роль ризик - менеджменту у виявленні, розпізнаванні, ідентифікації та визначенні методів впливу на ризик. Методи управління ризиком: скасування, запобігання втратам і контроль, страхування, поглинання.

Ключові слова: страховий ризик, андеррайтинг, актуарні розрахунки, управління ризиком

ТЕМА 5. Перестрахування та співстрахування.

Необхідність і сутність перестрахування, стан і перспективи його розвитку. Суб'єкти перестрахування. Ринки перестрахування. Вимоги законодавства України щодо перестрахування ризиків у нерезидентів. Методи перестрахування. Факультативне перестрахування. Облігаторне перестрахування. Форми проведення перестраховальних операцій. Пропорційне перестрахування. Квотні і екцедентні договори пропорційного перестрахування, їх характеристика, переваги та види. Непропорційне перестрахування: на базі екцеденту збитку, на базі екцеденту збитковості. Співстрахування й механізм його застосування.

Ключові слова: перестрахування, співстрахування, облігаторне перестрахування, квотне перестрахування

ТЕМА 6. Актуарні розрахунки та методи визначення тарифних ставок.

Суть та особливості актуарних розрахунків. Основні задачі актуарних розрахунків. Класифікації актуарних розрахунків. Викупна сума. Актуарна калькуляція. Страхові резерви. Склад і структура тарифної ставки. Витрати на ведення справи. Показники страхової статистики. Страховий внесок. Види страхових премій.

Ключові слова: актуарні розрахунки, актуарій, страховий тариф, тариф-брутто, тариф-нетто, навантаження

ТЕМА 7. Особисте страхування.

Страхування життя та його основні види. Змішане страхування життя. Довічне страхування. Страхування до одруження. Страхування пенсій. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Страхування від нещасних випадків на транспорт; страхування військовослужбовців тощо. Добровільне індивідуальне й колективне страхування від нещасних випадків. Медичне страхування. Суб'єкти та об'єкти медичного страхування. Умови обов'язкового медичного страхування. Добровільне медичне страхування,

Ключові слова: страхування життя, пенсійне страхування, медичне страхування, страхування від нещасного випадку, медичний асистанс

ТЕМА 8. Майнове страхування.

Страхування майна юридичних осіб: суб'єкти страхування, страхові події, порядок укладання договорів, умови відшкодування збитків. Особливості страхування технічних ризиків. Страхування транспортних засобів: автомобільного та іншого наземного, морського, авіаційного транспорту. Страхування вантажів. Страхування майна громадян: будівель і споруд; тварин: домашнього та іншого майна.

Ключові слова: страхування майна, КАСКО, КАРГО, страхування вантажів, страхування транспортних засобів

ТЕМА 9. Страхування відповідальності.

Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Моторне (транспортне) страхове бюро України та його функції. Міжнародна система «Зелена картка». Страхування відповідальності інших видів транспорту. Страхування відповідальності

товаровиробників за якість продукції. Страхування професійної відповідальності. Страхування відповідальності за забруднення довкілля. Інші види страхування відповідальності.

Ключові слова: страхування відповідальності, Зелена карта, ОСЦВВТ, МТСБУ, професійна відповідальність

Змістовий модуль 2. Фінансово-економічна діяльність страхових компаній.

ТЕМА 10. Страхова організація.

Страхова індустрія як частина сфери послуг. Форми організації страхових компаній в Україні. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Товариства взаємного страхування. Спеціалізація страховиків. Умови залучення іноземних інвесторів до створення страхових організацій. Ресурси страховика: фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні. Структура страхових компаній. Центральний офіс. Філії та представництва. Управління страховою компанією. Страхові об'єднання.

Ключові слова: страхова компанія, страхові об'єднання, ресурси страховика, ліцензування

ТЕМА 11. Державне регулювання страхової діяльності.

Правове забезпечення страхування. Страхові відносини в системі цивільного права. Зобов'язальні правовідносини в процесі здійснення страхування. Зобов'язання страховика. Принцип добровільності при здійсненні добровільного страхування. Система правового регулювання страхової діяльності. Страхове законодавство. Нормативні акти міністерств та відомств. Структура, завдання та функції органів державного нагляду за страховою діяльністю. Завдання органу нагляду за страховою діяльністю. Права органу страхового нагляду. Взаємовідносини страховика і держави. Гарантії прав та законних інтересів страховиків. Ліквідація, реорганізація та санація страховика. Страховий нагляд у країнах Європейського Союзу. Правові основи та мета нагляду. Розмежування та розподіл функцій у сфері нагляду за страховою діяльністю. Етапи здійснення нагляду. Напрямки вдосконалення державної політики в галузі страхування.

Ключові слова: страховий нагляд, страхове законодавство, органи нагляду

ТЕМА 12. Доходи, витрати і прибуток страховика. Фінансова надійність страхової компанії.

Склад доходів страховика. Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії, порядок їх визначення. Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів. Витрати страховика: їх склад та економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Виплата страхових сум і страхового відшкодування. Витрати на утримання страхової компанії. Прибуток страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Прибуток від інвестиційної діяльності. Розподіл прибутку. Оподаткування страховиків.

Поняття фінансової надійності страховика та її значення. Формування збалансованого страхового портфеля. Відбір ризиків. Тарифна політика. Перестрахування як метод забезпечення фінансової надійності. Фінансові методи забезпечення надійності страхових компаній. Платоспроможність страховика, умови її забезпечення. Власні кошти страховика. Технічні резерви, їх склад. Показники платоспроможності. Фактичний і нормативний запаси платоспроможності, порядок їх обчислення.

Ключові слова: доходи страховика, витрати страховика, прибуток страховика, платоспроможність

Практичні заняття курсу передбачають виконання ситуаційних, тестових, розрахункових та інших завдань, опитування та дискусії за темами, короткі виступи та презентації з тематики дисципліни з врахуванням тем занять.

Тематика практичних занять:

Тема № 1. Сутність, принципи та роль страхування

Тема № 2. Класифікація страхування

Тема № 3. Актuarні розрахунки та методи визначення тарифних ставок

Тема № 4. Страхові ризики та їх оцінка

Тема № 5. Особисте страхування

Тема № 6. Майнове страхування
 Тема № 7. Страхування відповідальності
 Тема № 8. Страхова організація
 Тема № 9. Державне регулювання страхової діяльності
 Тема № 10. Фінансова надійність страхової компанії

Приклади практичних завдань:

Практичне завдання:

Страховальник – фізична особа з водійським стажем А роки – бажає укласти на рік договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності зі строком використання транспортного засобу 12 місяців на легковий автомобіль із робочим об'ємом двигуна Б куб. см, зареєстрований у В.

1) Визначити розмір страхового платежу, якщо встановлено мінімальні коригувальні коефіцієнти. Базовий тариф 180 грн. Форма укладання договору Ж.

2) Внаслідок ДТП спричиненого страховальником постраждав автомобіль на суму Г та водій постраждалого автомобіля витратив Д коштів на лікування. Франшиза за договором страхування складає 2%. Яку виплату здійснить страхова компанія потерпілому і які документи потрібно надати? Гранична відповідальність по життю 320 тис. грн. по майну 160 тис.грн.

Індивідуальні завдання

Для стимулювання науково-дослідницького й творчого інтересу здобувачів вищої освіти і здобуття ними навичок наукової діяльності вони залучаються до виконання дослідних завдань за напрямками тематики практичних занять з дослідження страхового ринку України та світу за різними галузями страхування та видами страхових послуг. Найкращі рекомендуються до виступу на науково-практичній конференції.

Індивідуальні види робіт можуть бути змінені та доповнені за ініціативою викладача або здобувача освіти (за погодженням із викладачем).

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів Підсумковий контроль – залік
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру.	

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. Максимальна сума становить 12 балів.

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, їх відповідями, доповідями та ступенем залученості у дискусії (до 5 балів).

Максимальна сума становить 5 балів за кожне заняття, 50 балів - максимальна сума.

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються у 10 балів.

Підсумковий контроль - Залік

Здобувач отримує підсумкову оцінку за результатами поточного контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач, становить 100.

Якщо протягом семестру здобувачем за поточним контролем набрано більше 100 балів, то вони порівнюються до 100.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни та пройшовши процедуру визнання згідно [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками
75-81		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками
64-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками
60-63		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки
35-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1-34		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.

2. Конспект лекцій на Google сайті [Страхування](#).

Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ: <https://library.duit.in.ua>.

Список рекомендованої літератури

Базова:

1. Александрова М.М. Страхування: Навчально-методичний посібник. – К.: ЦУЛ, 2014. – 208 с.
2. Алексєєв І. Страхові послуги: Навчальний посібник / І. Алексєєв, І. Кондрат, Н. Ярошевич. – Львів: Вид-во Національного ун-у «Львівська політехніка», 2012. – 203 с.
3. Базилович В.Д., Базилович К.С. Страхова справа. – 6-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, КОО, 2012. – 203 с.
4. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Навчальний посібник. – К.: Центр початкової літератури, 2011. – 400 с.
5. Горбач Л.М. Страхова справа: Навч. посібник. – 2-ге вид., виправлене. – К.: Кондор, 2003. – 252 с.
6. Залєтов О.М. Страхові послуги населенню України в нових економічних умовах / О.М. Залєтов // Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Серія: Економіка. – 2011. – №126. – С. 8–11.
7. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 350 с.
8. Страхувий менеджмент: підручник / [Осадець С.С., Мурашко О.В., Фурман В.М., Баранов А.Л., Баранова О.В., Залєтов О.М., Нечипоренко В.І.]; за ред. д-ра економ. наук, проф. С. С. Осадця. – К.: КНЕУ, 2011. – 333 с.
9. Таркуцяк А.О. Страхування: Навч. посібник. – К.: В-во Європейського університету фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу, 1999. – 115 с.

Допоміжна:

1. Енциклопедія страхування / В.В. Феценко та ін. – Київ, Українське агентство фінансового розвитку, 2008. – 650 с.
2. Dr. S.C.Bihari & Dr. S.K.Baral INSURANCE Management in the Reforms Era, 2007.
3. Insurance: Principles and Practice. Compiled by David Bland. - The Chartered Insurance Institute, Great Britain, 1993.
4. Kenneth Black, Jr. & Harold D.Skipper, Jr. Life & Health Insurance 13th edition, Indian print, 2008.
5. Shashidharan K. Kuttly Managing Life Insurance, 2008.

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

[Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій](#)
[Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій](#)

[Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ](#)

Порушення [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#) є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з [Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ](#). У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#).

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік) навчання може відбуватися в онлайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «[Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#)».